

Warszawa, 24 października 2013 r.

Departament Współpracy Zagranicznej

**Informacja
dotycząca zasad gwarantowania depozytów w systemie hiszpańskim**

1. Informacje ogólne

Za gwarantowanie depozytów w Hiszpanii odpowiada Fundusz Gwarantowania Depozytów Instytucji Kredytowych (po hiszpańsku: *Fondo de Garantía de Depósitos de Entidades de Crédito - FGDEC*, oficjalne tłumaczenie nazwy na język angielski: *Deposit Guarantee Fund of Credit Institutions*). Jest to instytucja stosunkowo nowa, powołana do życia w październiku 2011 r., wskutek zintegrowania dotychczasowej struktury gwarancyjnej, składającej się z trzech rozdzielnych podmiotów:

1. Funduszu Gwarantowania Depozytów w Instytucjach Bankowych (po hiszpańsku: *Fondo de Garantía de Depósitos en Establecimientos Bancarios - FGDEB*; oficjalne tłumaczenie nazwy na język angielski: *Deposit Guarantee Fund for Banking Establishments*) gwarantującego depozyty w bankach komercyjnych;
2. Funduszu Gwarantowania Depozytów w Kasach Oszczędnościowych (*Fondo de Garantía de Depósitos en Cajas de Ahorros - FGDCA*);
3. Funduszu Gwarantowania Depozytów w Spółdzielczych Bankach Kredytowych (*Fondo de Garantía de Depósitos en las Cooperativas de Crédito - FGDC*).

Prekursor dzisiejszego systemu – FGDEB, rozpoczął działalność jesienią 1977 roku, w reakcji na wybuch kryzysu sektora bankowego w Hiszpanii lat 1977-1985 i był jedną z najstarszych instytucji gwarantowania depozytów w Europie. Pozostałe dwa fundusze (FGDCA i FGDC) zostały utworzone odpowiednio w 1980 r. i w 1982 r. Na kanwie ostatnich zmian i konsolidacji systemu, FGDEC stał się jednolitym podmiotem gwarancyjnym, który przejął prawa i obowiązki swoich poprzedników.

FGDEC prowadzi działalność w oparciu o system prawa cywilnego, nie podlegając normom regulującym instytucje państwowe. FGDEC ma osobowość prawną, a jego siedziba znajduje się w Madrycie. W założeniach fundusz realizuje dwie podstawowe funkcje:

- jest instytucją gwarantowania depozytów oraz papierów wartościowych powierzonych instytucjom kredytowym do wysokości limitów ustalonych przepisami prawa oraz
- ma uprawnienia do podejmowania działań restrukturyzacyjnych i pomocowych w stosunku do banków, kas oszczędnościowych i spółdzielni kredytowych zagrożonych upadłością.

Podstawowym aktem prawnym regulującym funkcjonowanie funduszu gwarancyjnego w Hiszpanii jest Dekret Królewski nr 16/2011 z 14 grudnia 2011 r. ustanawiający Fundusz Gwarantowania Depozytów Instytucji Kredytowych.

W 2000 r. powołano do życia Stowarzyszenie Zarządzające Funduszami Gwarantowania Depozytów w Instytucjach Kredytowych (*Sociedad Gestora de los Fondos de Garantía de Depósitos en Entidades de Crédito*). Pierwotnym celem działalności stowarzyszenia było zarządzanie i administrowanie środkami wszystkich trzech funduszy gwarancyjnych. Po reformie systemu gwarancyjnego rola ta została utrzymana w stosunku do FGDEC. Kapitał zakładowy stowarzyszenia wynosi 999.000 EUR i obecnie pozostaje w całości objęty przez FGDEC. Działalność stowarzyszenia jest na bieżąco kontrolowana przez trzyosobową Radę Kontrolną (*Consejo de Control*), w skład której wchodzi po jednym przedstawicielu każdej z trzech grup instytucji kredytowych.

Fundusz Gwarantowania Depozytów Instytucji Kredytowych jest członkiem Europejskiego Forum Gwarantów Depozytów (EFDI), nie należy natomiast do Międzynarodowego Stowarzyszenia Gwarantów Depozytów (IADI).

Uczestnictwo w systemie gwarantowania jest obowiązkowe dla wszystkich instytucji kredytowych wpisanych do rejestru Banku Hiszpanii. Przynależność do systemu oddziałów instytucji licencjonowanych w innych państwach członkowskich UE jest fakultatywna. Na koniec 2012 r. członkostwem w FGDEC objętych było 181 podmiotów, co w stosunku do roku 2011 stanowi spadek liczby członków systemu o 18 instytucji. Zmniejszająca się liczba podmiotów objętych gwarantowaniem depozytów wynika z dużej liczby przejęć i fuzji, które miały miejsce w Hiszpanii w 2012 r.

Od czerwca 2007 r. działa w Polsce oddział Caja De Ahorros Y Pensiones De Barcelona. Instytucja ta ma m.in. uprawnienia do przyjmowania depozytów i innych środków podlegających zwrotowi. Oddział ten jest objęty gwarancjami FGDEC.

2. Organy decyzyjne

Działalnością funduszu kieruje Komitet Zarządzający (*Comisión Gestora*), w którego skład wchodzi dwunastu członków, z czego połowa nominowana jest przez Bank Hiszpanii, a pozostałych sześcioro to przedstawiciele banków, kas oszczędnościowych i spółdzielni kredytowych, będących członkami systemu. Kadencja członków Komitetu trwa 4 lata z możliwością reelekcji. Wyjątkiem jest zastępca gubernatora banku centralnego, który z urzędu jest również Przewodniczącym Komitetu i którego mandat pokrywa się z kadencją w banku centralnym. Komitet Zarządzający raportuje bankom będącym członkami Funduszu oraz Bankowi Hiszpanii.

Przewodniczącym Komitetu Zarządzającego FGDEC jest obecnie Pan Fernando Restoy Lozano, wiceprezes Banku Hiszpanii. Dyrektorem generalnym Stowarzyszenia Zarządzającego Funduszami Gwarantowania Depozytów jest natomiast Pan Luis Lorenzo Olmeda.

3. Zakres gwarancji depozytów

Fundusz gwarantuje osobom fizycznym i prawnym wkłady na rachunkach w instytucjach kredytowych. Gwarancje obejmują również papiery wartościowe zdeponowane lub zarządzane przez te instytucje. Zgodnie z wymogami Dyrektywy 2009/14/EC, gwarancjami objęte są depozyty wraz z odsetkami wg stanu na dzień zawieszenia działalności banku do maksymalnej, łącznej wysokości 100.000 EUR.¹ Do tej wysokości gwarancje obejmują 100% przedmiotowej kwoty. Gwarantowane są zarówno depozyty w euro, jak i w walutach obcych, w tym krajów spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego. W przypadku wspólnych rachunków dwóch lub więcej osób, każda z nich uprawniona jest do zwrotu środków w wysokości do równowartości 100.000 EUR.

Podwyższenie maksymalnego poziomu gwarancji do wysokości obowiązującej obecnie nastąpiło 13 października 2008 r. na mocy decyzji rządu hiszpańskiego (Dekret Królewski numer 1642/2008 z 6 października 2008 r.). Decyzja ta była częścią składową programu poprawy płynności sektora instytucji kredytowych w Hiszpanii oraz objęcia gwarancjami rządowymi nowych operacji podejmowanych przez banki i kasy oszczędnościowe.

¹ Osobny limit w wysokości 100.000 EUR obowiązuje w przypadku papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych klienta instytucji kredytowej – jako gwarancja dla inwestorów.

Wyłączeniu spod gwarancji podlegają depozyty administracji publicznej, instytucji finansowych, w tym firm ubezpieczeniowych, funduszy emerytalnych, firm venture capital i biur maklerskich. Podobnie, jak w przypadku rozwiązań obowiązujących w Polsce, gwarancją objęte są depozyty wszystkich pozostałych podmiotów gospodarczych, w tym również duże przedsiębiorstwa.

Do wypłaty sum gwarantowanych nie są uprawnieni wyżsi menadżerowie likwidowanego banku lub kasy i ich krewni, członkowie zarządu i ich krewni, udziałowcy posiadający znaczne udziały w kapitale (nie został określony próg liczbowy), a także podmioty kontrolujące jego działalność. Świadczenia nie przysługują również w odniesieniu do środków pochodzących z przestępstw, w tym transakcji związanych z praniem brudnych pieniędzy.

4. Zasady wypłaty środków gwarantowanych

Wypłaty świadczeń gwarancyjnych mają miejsce w przypadku zaistnienia co najmniej jednej z niżej wymienionych sytuacji:

- Ogłoszenia upadłości instytucji kredytowej,
- Ogłoszeniu przez Bank Hiszpanii, jako organ nadzorczy, zawiadomienia o niezdolności danej instytucji kredytowej do obsługi depozytów w związku z jej złą sytuacją finansową.

Termin wypłaty świadczeń gwarancyjnych w odniesieniu do depozytów został skrócony z 3 miesięcy do 20 dni roboczych od momentu zaistnienia jednej z powyższych okoliczności. W wyjątkowych wypadkach fundusz może wystąpić do banku centralnego z wnioskiem o wydłużenie tego okresu o maksymalnie 10 dni roboczych.²

W ostatnich pięciu latach nie zanotowano w Hiszpanii upadłości instytucji kredytowych wiążącej się z koniecznością wypłaty środków gwarantowanych. Podejmowano jednak działania pomocowe polegające m.in. na udzielaniu pomocy finansowej przy konsolidacji sektora instytucji kredytowych.

² Do wyjątkowych wypadków zaliczyć można dużą liczbę deponentów i inwestorów, konieczność wypłaty gwarancji z rachunków w innych państwach lub trudności związane z prawidłową weryfikacją rzeczywistego stanu depozytów gwarantowanych.

5. Źródła finansowania i zasoby finansowe

Hiszpański fundusz gwarantowania depozytów finansowany jest na zasadzie *ex ante* z opłat rocznych wnoszonych przez instytucje członkowskie. O wysokości opłat na dany rok decyduje Minister Gospodarki, przy czym jej maksymalna wysokość wynosi 0,3% depozytów gwarantowanych według stanu na koniec roku finansowego. Opłaty wnoszone są do końca ostatniego dnia roboczego lutego w danym roku. Obecna podstawowa stawka wnoszona rocznie przez członków systemu, została ustalona poniżej maksymalnej i wynosi 0,2%, co w roku 2012 przełożyło się na wpływy do funduszu w wysokości ok. 1,85 mld EUR tytułem opłaty podstawowej. Ponadto na mocy Dekretu Królewskiego 771/2011 w 2012 r. zdecydowano się wezwać uczestników systemu gwarantowania do wniesienia dodatkowej jednorazowej składki, wg następującego klucza:

- 0,06% sumy depozytów gwarantowanych dla banków komercyjnych,
- 0,1% sumy depozytów gwarantowanych dla kas oszczędnościowych oraz
- 0,08% sumy depozytów gwarantowanych dla spółdzielczych banków kredytowych.

Dodatkowa składka pozwoliła na uzyskanie przez FGDEC kolejnych ok. 670 mln euro.

W wyjątkowych sytuacjach zagrożenia stabilności systemu finansowego, fundusz może zostać zasilony środkami pochodzącymi z banku centralnego. Dodatkowo instytucje członkowskie mogą zostać zobowiązane przez Komitet Zarządzający do wniesienia składek uzupełniających. Decyzja taka może być podjęta w sytuacji wystąpienia deficytu na rachunku funduszu. Składki uzupełniające służą wówczas pokryciu deficytu i obliczane są na takich samych zasadach, jak standardowe składki roczne. Taka sytuacja miała miejsce w lipcu 2012 r., kiedy Komitet Zarządzający FGDEC ujawnił ujemne saldo funduszu gwarancyjnego wynoszące w przybliżeniu 2,03 mld euro, będące skutkiem wzmożonej aktywności pomocowej funduszu. W związku z koniecznością przywrócenia potencjału finansowego funduszu, Komitet Zarządzający nałożył na członków systemu zobowiązanie do wniesienia w okresie dziesięcioletnim kwoty 2,346 mld EUR w równych ratach rocznych. Ciężar uzupełniającej rocznej składki całkowitej wynoszącej 234,6 mln EUR został rozłożony równomiernie pomiędzy uczestników systemu – proporcjonalnie do wielkości ich zwykłych wpłat. Wartość powyższej składki uzupełniającej może być jednak odliczana od należności będącej składką zwykłą (ustaloną na poziomie 0,2% sumy depozytów gwarantowanych). De facto więc składka uzupełniająca nie wzmacnia potencjału finansowego funduszu, bowiem w 2013 r. fundusz otrzymał ok 1,58 mld EUR tytułem składki zwykłej oraz ok. 235 mln EUR

będącej składką uzupełniającą, co łącznie stanowi właśnie 0,2% wartości depozytów gwarantowanych.

W przypadku, gdy zgromadzone fundusze osiągną lub przekroczą 1% podstawy naliczania opłat rocznych (poziom docelowy), członkowie systemu gwarantowania mogą zostać zwolnieni przez Ministra Gospodarki, działającego na wniosek Banku Hiszpanii, z dokonywania kolejnych opłat rocznych.

Na koniec 2012 roku zakumulowane zasoby finansowe hiszpańskiego funduszu gwarantowania depozytów skurczyły się znacząco w porównaniu do lat ubiegłych i wynosiły w przybliżeniu **855,42 mln EUR**, stanowiąc **0,11%** wartości gwarantowanych depozytów i papierów wartościowych ze współczynnikiem 68,55% pokrycia. Łączna suma objętych gwarancjami depozytów i papierów wartościowych złożonych w hiszpańskich instytucjach kredytowych wynosiła na koniec 2012 r. ponad 1160 mld EUR, z czego blisko 800 mld EUR stanowiły depozyty i papiery wartościowe gwarantowane.³

Zgromadzone środki fundusz inwestuje w dłużne papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa lub inne aktywa charakteryzujące się niskim ryzykiem i wysoką płynnością. Średnia ważona zapadalność papierów wartościowych w 2012 r. wynosiła 81 dni.

Dekretem Królewskim z 26 czerwca 2009 r. utworzono Fundusz Uporządkowanej Restrukturyzacji Banków (Fund for Orderly Bank Restructuring - FOBR) odpowiedzialny za konsolidację sektora bankowego, poprawę wypłacalności instytucji kredytowych, a w roku 2012 poszerzono jego mandat o przeprowadzanie procesu uporządkowanej likwidacji. FOBR jest administrowany przez niezależny Komitet Zarządzający, składający się z dziewięciu członków desygnowanych m.in. przez Bank Centralny Hiszpanii. FOBR w roku 2009 został zasilony przez wszystkie trzy fundusze gwarancyjne będące poprzednikami FGDEC, proporcjonalnie do wielkości zgromadzonych depozytów łączną kwotą w wysokości 2,25 mld EUR.⁴ Od tego czasu nie pobierano więcej składek na zasilenie FOBR z systemu gwarantowania depozytów.

6. Inna działalność hiszpańskiego funduszu gwarancyjnego

Hiszpański fundusz gwarantowania depozytów wyposażony został w szeroki mandat uprawnień, umożliwiający prowadzenie działań prewencyjnych i restrukturyzacyjnych na

³ Dane dla depozytów i papierów wartościowych prezentowane są przez fundusz zbiorczo.

⁴ Dodatkowo budżet FROB zasilono kwotą 6,75 mld euro pochodzącą z budżetu krajowego.

rzeczu instytucji członkowskich, współpracując na tym polu z FROB⁵. Działania pomocowe Funduszu mogą obejmować:

- Pomoc finansową w formie subwencji, niskooprocentowanej pożyczki lub nabycie przez fundusz wybranych aktywów (akcji, części, lub całości portfela kredytowego, zastawionych nieruchomości),
- Udzielenie gwarancji instytucji zainteresowanej przejęciem zagrożonego banku lub kasy,
- Objęcie przez fundusz nowych akcji danej instytucji lub ułatwienie fuzji z inną instytucją finansową,
- Wsparcie procesu zmian w systemie zarządzania bankiem lub kasą.

Koszt takich działań jest odnoszony do kosztu, jaki dany fundusz poniósłby, gdyby zaistniała konieczność wypłaty sum gwarantowanych. W okresie kryzysu lat 2008-2009 oraz do końca 2012 FGDEC w porozumieniu z FROB realizował działania pomocowe dla instytucji członkowskich. Do niektórych z nich należą:

- Zakup akcji uprzywilejowanych Caja Castilla la Mancha za 1,3 mld EUR w ramach prowadzonego przez Bank Hiszpanii przejęcia kasy i zasilenia jej nowymi środkami w łącznej wysokości 3,0 mld EUR,
- Przejęcie 100% kapitału zakładowego Banco CAM S.A. o wartości blisko 5,3 mld EUR w ramach operacji przejęcia tego banku i późniejszej jego odsprzedaży Banco Sabadell S.A.,
- Finansowe wsparcie przejęcia UNNIM Banc S.A. przez BBVA udzielone w wysokości blisko 953 mln EUR.

7. Dane kontaktowe

Fondo de Garantía de Depósitos de Entidades de Crédito
C/ José Ortega y Gasset, 22 - 5ª planta
28006 Madrid
España

Strona internetowa: www.fgd.es
Telefon: 00 34 91 431 66 45
Faks: 00 34 91 575 57 28
E-mail: fogade@fgd.es

⁵ Rola FGDEC ogranicza się do zapewnienia kapitałowego wsparcia czynności podejmowanych przez FROB.

8. Syntetyczne porównanie cech polskiego i hiszpańskiego systemu gwarantowania depozytów

	Polski system gwarantowania depozytów	Hiszpański system gwarantowania depozytów
Realizowane funkcje	Gwarantowanie depozytów oraz działalność pomocowa	Gwarantowanie depozytów, papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych, działalność pomocowa
Limity gwarancyjne	100.000 EUR w 100%	100.000 EUR w 100%
Maksymalna wypłata	100.000 EUR	100.000 EUR
Kompensacja z zobowiązaniami	NIE	NIE
Wyłączenia spod gwarancji		
Instytucje finansowe wskazane w art. 4 (5) Dyrektywy 2006/48/WE	TAK	TAK
Firmy ubezpieczeniowe	TAK	TAK
Rząd i administracja centralna	TAK	TAK
Władze samorządowe	NIE	TAK
Banki	TAK	TAK
Fundusze inwestycyjne	TAK	TAK
Fundusze emerytalne	TAK	TAK
Kadra zarządzająca	TAK	TAK
Akcjonariusze banku	TAK	TAK
Bliscy osób odpowiedzialnych	NIE	TAK
Inne przedsiębiorstwa w tej samej grupie	NIE	TAK
Podmioty nieuprawnione do sporządzania uproszczonych sprawozdań finansowych	NIE	NIE
Depozyty nieimienne	TAK	TAK
Depozyty przyjmowane na indywidualnych warunkach, które przyczyniły się do upadłości banku	NIE	TAK
Dłużne papiery wartościowe emitowane przez bank	TAK*	TAK
Depozyty w walutach spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego	NIE	NIE
Depozyty związane z praniem pieniędzy	TAK	TAK

*/ gwarancjami objęte są bankowe papiery wartościowe emitowane na podstawie prawa bankowego

Podstawowe różnice między działającym w Polsce Bankowym Funduszem Gwarancyjnym, a hiszpańskim Funduszem Gwarantowania Depozytów Instytucji Kredytowych są następujące:

- hiszpański system gwarantowania depozytów pełni również funkcje gwarancyjne dla inwestorów,

- funkcje systemu hiszpańskiego obejmują zadania związane z przeprowadzeniem procesu restrukturyzacji banków w porozumieniu i we współpracy z Funduszem Uporządkowanej Restrukturyzacji Banków,
- w systemie hiszpańskim nie występuje przedawnienie roszczeń deponentów, którzy utracili dostęp do swoich depozytów,⁶
- środki finansowe funduszu hiszpańskiego zarządzane są przez podmiot zewnętrzny – stowarzyszenie, w którym fundusz posiada wszystkie udziały.

Bibliografia:

1. Raport roczny FGDEC za rok 2012
<http://www.fgd.es/files/pdf/Fgdecing2012.pdf>
2. Raport roczny FGDEC za rok 2011
<http://www.fgd.es/files/pdf/Bancosin111.pdf>
3. Strona internetowa FGDEC
www.fgd.es
4. Raport roczny FROB za rok 2012
http://www.frob.es/financiera/docs/FROB_CCAA_ING_12.pdf
5. Royal Decree Law 9/2009 of June 26 on bank restructuring and credit institution equity reinforcement
http://www.frob.es/legislacion/docs/RD-ley_9-2009%28english%20version%29%20prot.pdf
6. Strona internetowa Funduszu Uporządkowanej Restrukturyzacji Banków
<http://www.frob.es>
7. International Monetary Fund, Spain: The Reform of Spanish Savings Banks Technical Notes, IMF Country Report No. 12/141, June 2012.
<http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2012/cr12141.pdf>
8. International Monetary Fund, Spain: inancial Sector Reform—Second Progress Report, IMF Country Report No. 13/54, March 2013.
<http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2013/cr1354.pdf>
9. Sociedad Gestora De Los Fondos De Garantía De Depósitos En Entidades De Crédito Agrupación De Interés Económico Informe Correspondiente Al Ejercicio Comprendido Entre El 1 De Enero De 2012y El 12 Dedicembre De 2012
<http://www.fgd.es/files/pdf/SOC2012.pdf>
10. FSB, Thematic Review on Deposit Insurance Systems, Peer Review Report, 8 February 2012.
http://www.financialstabilityboard.org/publications/r_120208.pdf
11. Ministry of Economy and Finance, Financial System Reform: Reform of the Deposit Guarantee Fund, 06 – X – 2011.
http://www.thespanisheconomy.com/SiteCollectionDocuments/en-gb/Financial%20Sector/111006_Deposit_Guarantee_Fund.pdf

⁶ Obecnie w systemie hiszpańskim prowadzone są prace nad wprowadzeniem piętnastoletniego okresu przedawnienia roszczeń.